

biuletyn

Koła Grodzkiego

www.kologrodzkie.republika.pl/biuletyn

Nr 12 (33)
Grudzień 2009¹
Rok III
Nakład: 50 egz.
egz. bezpłatny

Red. prowadzący:
Kamil Barwacz

Zdobywamy Odznakę Przyjaciela Krakowa
Z Kołem Grodzkim do Muzeum Orła Białego
Wernisaż w Muzeum Archeologicznym

fot. Paweł Jezioro

biuletyn

Koła Grodzkiego

WYDAWCA

Zarząd Koła Grodzkiego
PTTK w Krakowie
31-029 Kraków, ul. Zyblikiewicza 2b

ZESPÓŁ REDAKCYJNY

- Kamil Barwacz (redaktor naczelny)
- Krystyna Grdał
- Paweł Jezioro
- Wiktoria Otfinowska

KONTAKT Z REDAKCJĄ

Koło Grodzkie PTTK
ul. Zyblikiewicza 2b,
31-029 Kraków
z dopiskiem „Biuletyn”
tel. 012 422-85-28

kologrodzkie@gmail.com

OKŁADKA

Ostra Brama w Skarżysku-Kamiennej –
kopia Ostrej Bramy w Wilnie
fot. Paweł Jezioro

NAKLAD 50 egzemplarzy

ARCHIWALNE numery „Biuletynu” dostępne są w Bibliotece COTG PTTK, przy ul. Jagiellońskiej 6 (II piętro) oraz na stronie internetowej Koła.

NUMER ZAMKNIĘTO

7 grudnia 2009r.

SPIS TREŚCI:

- Zdobywamy Odznakę Przyjaciela Krakowa
STRONA 3-4

- Z Kołem Grodzkim do Muzeum Orła Białego
STRONA 5-7

- Wernisaż w Muzeum Archeologicznym w Krakowie
STRONA 8

Okiem naczelnego

„W grudniowe noce, w zimowe noce...” - tak, noce są już coraz chłodniejsze, a w powietrzu czuć atmosferę nadchodzących

świąt Bożego Narodzenia. Sklepy kuszą świątecznym wystrojem i promocjami. Chyba już wszystkim udzielił się nastrój nadchodzących świąt.

Rozpoczęła się „doroczna biegania po sklepach” w poszukiwaniu tego jednego, idealnego prezentu. Wydaje mi się, że w samym szukaniu – miejmy nadzieję, że wymarzonego przez adresata – prezentu nie ma nic złego, jednak należy pamiętać aby nie stracić głowy i dokończyć przemyślanych zakupów.

My, jako Koło Grodzkie oczywiście zapraszamy, aby sprawić sobie świąteczny prezent, w postaci uczestnictwa w naszych krakowskich spacerach. Akcja „Zdobywamy Odznakę Przyjaciela Krakowa” właśnie rozpoczęła drugi miesiąc trwania, a frekwencja póki co dopisuje!

W tym ostatnim tego roku numerze „Biuletynu” zapraszam do przeczytania wszystkich artykułów – każdy jest bardzo ciekawy. **Życzę miłej lektury i wesółych świąt!**

KAMIL BARWACZ
REDAKTOR NACZELNY

Zdobywamy Odznakę Przyjaciela Krakowa

► Kamil Barwacz

Listopad za nami, a akcja „Zdobywamy Odznakę Przyjaciela Krakowa” ruszyła pełną parą. W tym roku z kilkoma zmianami organizacyjnymi, o których szerzej w tym artykule.

Na początek o zmianach kadrowych (pisaliśmy o tym również w poprzednim numerze). W związku z rezygnacją z pracy przy Akcji przez panią Bogumiłę Zając oraz państwa Halinę i Romana Czepiaków, nową, 38-mą edycję akcji koordynują: Magdalena Gryglewska-Meyerhold, Paweł Jezioro oraz Krystyna Grdał – członkowie Zarządu Koła Grodzkiego.

Największa zmiana organizacyjno-techniczna to ta, że obecnie miejscówki (czyli bilety wstępu do muzeów i innych obiektów gdzie limitowana jest liczba odwiedzających) nabywać można wyłącznie w Biurze Koła Grodzkiego – w godzinach dyżurów tj. w poniedziałki od 12 do 15 oraz we wtorki i czwartki od 15 do 18. Wiemy, że dla wielu osób jest to utrudnienie, ale w tym momencie z uwagi na braki kadrowe, nie ma innej możliwości. Przy zakupie miejscówek należy podać imię i nazwisko oraz podpisać się na liście. Procedura ta została wprowadzona, ze względu na konieczność poprawnego rozliczania Akcji.

Ale mamy również dobrą wiadomość – akcja „Przyjaciela Krakowa” wzbogaciła się o nowego patrona - współorganizatora medialnego, którym jest „Radio Alfa”, emitujące w czwartki pomiędzy godziną 9 a 10 komunikat z programem spacerów na najbliższy weekend.

Radio Alfa, założone zostało w 1993r. i nadaje na częstotliwości 102,40 MHz. Swoją siedzibę ma w podkrakowskich Węgrzcach, jest radiem o profilu muzyczno-informacyjnym i swoim zasięgiem obejmuje teren w promieniu do 100 km od Krakowa. Codziennie słucha go ponad pół miliona osób!

Współpracujemy również z „Polską-Gazetą Krakowską” oraz Dwutygodnikiem Miejskim „KRAKÓW.PL”.

Zapraszamy na spacerzy!

!!! WIADOMOŚĆ Z OSTATNIEJ CHWILI !!!

W uznaniu dotychczasowych usług w dziedzinie obsługi ruchu turystycznego w regionie, akcja

„ZDOBYWAMY ODZNAKĘ PRZYJACIELA KRAKOWA”

została nagrodzona przez Krakowską Izbę Turystyki nagrodą ODYS 2009” !!!

Więcej informacji na ten temat w numerze styczniowym.

Przyjaciel Krakowa w listopadzie

► Kamil Barwacz

Minął miesiąc trwania akcji Koła Grodzkiego, zatytułowanej „Zdobywamy Odznakę Przyjaciela Krakowa”. Akcji, która od 38 lat umożliwia wszystkim krakowianom na dokładne poznanie podwawelskiego grodu. A że Kraków to miasto z tradycjami, to i my zaczęliśmy tradycyjnie – w pierwszą sobotę po Wszystkich Świętych tzn. 7 listopada, od zwiedzenia Cmentarza Rakowickiego. Do wyboru były dwie trasy: Szlakiem wielkich ludzi i zabytków sztuki oraz Szlakiem walk o niepodległość Polski. A w następnych dniach odwiedziliśmy cmentarze Salwatorski i Podgórski.

Uczestniczy naszych spacerów, zdobywający odznakę brązową dowiedzieli się jak Kraków rozwijał się i zmieniał na przełomie wieków – od Krakowa legendarnego (ze smokiem wawelskim i szewczykiem Dratewką), poprzez jego najstarsze dzieje, okres romanizmu, gotyku i renesansu do baroku.

Poznaliśmy również historię dawniej osobnych miast, a dzisiejszych dzielnic Krakowa – Podgórze, Kleparza oraz obecnie często niedocenianych Dębnik. One również skrywają wiele tajemnic i ciekawych zabytków zarówno świeckich jak i sakralnych.

Wędrowaliśmy również Szlakiem Niepodległości Polski, szlakiem Krakowskiego Drukarstwa, śladami sławnych ludzi, którzy na przestrzeni lat odwiedzili Kraków, w tym Szlakiem Stanisława Wyspiańskiego czy szlakiem Krakowskich Kawiarni. Co ciekawe, w wielu XIX-wiecznych kawiarniach Krakowa kawy w ogóle nie podawano – dlaczego - tego do tej pory ostatecznie nie wyjaśniono.

Gościliśmy również w krakowskich muzeach: Archeologicznym – gdzie zwiedziliśmy m.in. wystawę „Wyspa Władców. Ostrów Lednicki w Państwie Pierwszych Piastów” (relacja z otwarcia tej wystawy na ostatniej stronie) Muzeum Historycznym Miasta Krakowa – Oddziale „Celestat” oraz w Muzeum Stanisława Wyspiańskiego w Kamienicy Szolańskich. Zawitaliśmy także do Obserwatorium Astronomicznego UJ na ul. Orlej, gdzie pan Marek Jamrozy przybliżył nam zagadnienia astronomii i pokazał urządzenia.

I choć listopad się już skończył, a pogoda nie może się zdecydować czy ma być jesień czy zima, to my i tak zapraszamy do dalszego zwiedzania Krakowa. Program na grudzień jest bardzo interesujący, a przewodnicy już czekają na kolejne spotkania!

Z Kołem Grodzkim do Muzeum Orła Białego

► Krystyna Grdal

11 listopada, czcząc Święto Niepodległości, pojechaliśmy z Kołem Grodzkim na doświadczoną przez wojny Ziemię Kielecką, gdzie miejscowa ludność często oddawała życie za Ojczyznę. Cały dzień był deszczowy, zamglony, jeden z dni charakterystycznych dla listopada. Wycieczkę prowadził Pan przewodnik Stefan Grzechnik.

Pojechaliśmy do Skarżyska Kamiennej – to miasto położone nad rzeką Kamienną, na Płaskowyżu Suchedniowskim, na północnym obrzeżu Gór Świętokrzyskich. Jako pierwsze zwiedzaliśmy Muzeum im. Orła Białego. To muzeum regionalne, utworzone w 1969r., a budynek, w którym się obecnie znajduje powstał w latach 1836-1838. Pełnił funkcje budynku zawiadowcy Huty Rejów.

Większość eksponatów pochodzi z okresu II Wojny Światowej. Każda sala poświęcona jest innej tematyce: kampania wrześniowa z 1939r.; martyrologia ludności Skarżyska Kamiennej; ruch partyzancki; sprzęt artyleryjski, pociski itp.

Poza ekspozycją w budynku, znajduje się na powierzchni 2 ha ekspozycja terenowa, na którą składają się: wozy opancerzone, czołgi, samoloty, śmigłowce, działa, jedyny kuter torpedowy, parowóz, a także różnego rodzaju kuchnie polowe. W strugach deszczu Pan Stefan pokazywał i opowiadał o znajdującym się tu sprzęcie, podawał różne szczegóły. Wykazał ogromną wiedzę, przekazał ją tak jasno i przystępnie, że nawet zainteresował panie, które o sprzęcie niewiele wiedzą, za to dużo rozumiały.

Odwiedziliśmy również Sanktuarium Matki Bożej Ostrobramskiej, jest to wierna kopia

Ostrej Bramy w Wilnie. W 1988r. rozpoczęto budowę Sanktuarium, a już w 1989r. poświęcono Kaplicę i wizerunek Matki Bożej. Obraz namalowała wilnianka Iza Borowska, koronowany był 2.VII.2005r. w 78-rocznicę korona-

cji obrazu w Wilnie. Sanktuarium powstało w wyniku tęsknoty ludzi pochodzących z Kresów.

W kaplicy znajdują się wota: Ojciec Św. przekazał złoty różaniec i pioskę. Przy obrazie znajduje się srebrna róża, poświęcona przez Jana Pawła II. Ponad dwa tysiące wotów pochodzi od osób indywidualnych i pielgrzymek, składanych w podziękowaniu za otrzymane łaski.

Zobaczyliśmy również kościół, w którym na szczególną uwagę zasługują witraże. Obok prezbiterium znajduje się Kaplica Miłosierdzia Bożego z obrazem Jezusa Miłosiernego. Z drugiej strony prezbiterium umieszczony jest obraz urodzonego w Wilnie Św. Rafała Kalinowskiego.

Michniów

fot. P. Jezioro

Od Matki Bożej pojechaliśmy do Michniowa, wsi okrutnie spacyfikowanej przez hitlerowców. W czasie II Wojny Światowej Michniów był siedzibą sztabu partyzanckiego AK-owskich zgrupowań „Ponurego”. Ludność wsi współpracowała z partyzantami, dostarczała żywność itp. 12.VII.1943 Hitlerowcy otoczyli wieś, 100 miesz-

kańców spalono żywcem w domach lub zastrzelono.

W odwecie partyzanci Ponurego, pod wsią Łączna w nocy 12/13 VII zatrzymali pociąg pospieszny Kraków-Warszawa i zastrzelono 180 Niemców. W odpowiedzi 13 VII rano Niemcy rozstrzelali wszystkich mieszkańców w wiosce i spalono wszystkie zabudowania. Zakazali odbudowy wsi, a nawet uprawy pól.

Szczałki zamordowanych spoczywają w zbiorowej mogile. Na płycie zbiorowego grobu umieszczono 203 nazwiska ofiar pacyfikacji, w różnym wieku, najmłodsza ofiara miała 9 dni. W 1990r. powstała Fundacja Pomnik Mauzoleum Męczeństwa Wsi Polskiej. █

W 1993r. w 50-rocznicę pacyfikacji poświęcono pomnik „Pieta Michniowska” autorstwa Waława Staweckiego. Zespół Mauzoleum obejmuje także symboliczny cmentarz, na którym każda męczeńska, polska wieś może mieć swój krzyż. Wśród upamiętnionych znajdują się wsie z Lasów Janowskich, góralska Ochotnica, podkrakowskie Radwanowice i wiele innych. W 1997r. powstał Dom Pamięci ze stałą wystawą.

Wczesnym popołudniem pojechaliśmy do Bodzentyna. Bodzentyn – nazwa pochodzi od nazwiska założyciela – położony jest Górach Świętokrzyskich u stóp Pasma Klonowskiego, nad Psarką w dorzeczu Kamiennej.

Biskup Bodzanta otrzymał przywilej na założenie miasta na prawie magdeburskim, od króla Kazimierza Wielkiego. Zbudował drewniany dwór na wzniesieniu nad Psarką, jednak dwór ten uległ szybko zniszczeniu. W połowie XIV wieku z inicjatywy krakowskiego biskupa Floriana z Mokrska, postawiono tam murowany zamek otoczony fosą i połączony z miejskimi fortyfikacjami. Obecnie mury zabezpieczono jako trwałą ruinę.

Zobaczyliśmy gotycki kościół bazylikowy p.w. Wniebowzięcia NMP i św. Stanisława Biskupa, ufundowany w latach 1440-1452 przez biskupa Zbigniewa Oleśnickiego. Na uwagę zasługuje ołtarz główny, który powstał w połowie XVI w. Pierwotnie znajdował się w Katedrze Wawelskiej. Namalowany w Wenecji przez Piotra Włocha. Kompozycja ołtarza jest jakby dwustrefowa. Strefa górna przedstawia Chrystusa i dwóch łotrów na tle nocnego nieba. U stóp krzyża trzy niewiasty, dwóch mężczyzn i dziecko. Po prawej stronie stoi św. Jan Ewangelista, klęczy Maria Magdalena, za nimi widać jeźdźca na białym koniu, który zadem zwrócony jest do ludzi. W dolnej strefie jest tłum postaci.

Dzień zakończyliśmy na obiedzie w Pensjonacie Jodełka w Świętej Katarzynie i wieczorem zmoknięci i zadowoleni wróciliśmy do Krakowa.

Wernisaż w Muzeum Archeologicznym

► Kamil Barwacz

„Wyspa Władców. Ostrów Lednicki w Państwie Pierwszych Piastów” – taki tytuł ma prezentowana obecnie w Muzeum Archeologicznym w Krakowie wystawa czasowa, której otwarciu odbyło się nomen-omen w piątek 13 listopada 2009r. Została ona wypożyczona z Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy w Lednogórze, które w tym roku odchodzi 40-lecie istnienia. Wystawa w Muzeum Archeologicznym prezentowana jest w sali ekspozycyjnej zwanej Salą Św. Michała.

Przybyłych na otwarcie wystawy w imieniu jej organizatorów powitał dr Jacek Rydzewski – dyrektor Muzeum Archeologicznego w Krakowie, po czym głos zabrali prof. dr hab. Andrzej Marek Wyrwa – dyrektor Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy oraz dr Janusz Górecki – autor wystawy. Przedstawili oni pokrótce tematykę ekspozycji, po czym zaprosili do jej obejrzenia.

Ostrów Lednicki jest wyspą położoną na jeziorze Lednica, ok. 35 km na wschód od Poznania. Zwiedzający zapoznali się z wynikami dotychczas prowadzonych badań historycznych i archeologicznych na Ostrowie Lednickim, będącym w X wieku jednym z głównych ośrodków władzy państwowej i kościelnej pierwszych Piastów. Ekspozycja, na którą składają się plansze, materiały kartograficzne i zdjęciowe oraz zabytki, takie jak: żelazne miecze, hełmy i inne militaria, elementy biżuterii i inne ilustrują część zagadnień związanych z rozwojem tego piastowskiego grodu i jego dwóch ważnych budowli romańskich: palatium (obiekt pałacowo-sakralny) i kościoła.

Wystawa ta jest ciekawa i warta zobaczenia, do czego serdecznie namawiam. W Krakowie prezentowana będzie do 6 marca 2010r., oczywiście w Muzeum Archeologicznym przy ul. Poselskiej 3. Koło Grodzkie PTTK dziękuje Dyrekcji Muzeum Archeologicznego w Krakowie za zaproszenie na wernisaż. Zdjęcia z wernisażu na stronie internetowej: www.ma.krakow.pl/wystawy/czasowe/ww

*Zdrowych, spokojnych i rodzinnych Świąt
Bożego Narodzenia oraz spełnienia marzeń i wszelkiej pomyślności w Nowym
Roku wszystkim Czytelnikom życzy Redakcja*